

Vergaderjaar 2025–2026

36 745

Wijziging van diverse wetten op het terrein van het funderend onderwijs in verband met aanpassing van het toezicht rondom oprichting van bepaalde niet bekostigde scholen en het wegnemen van hardvochtigheden in het voortgezet speciaal onderwijs en het praktijkonderwijs (Wet startprocedure b3-scholen en hardvochtigheden vso en pro)

B

VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP¹

Vastgesteld 23 juni 2026

Inleiding

De leden van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel. De leden van de fracties van het **CDA** en de **ChristenUnie** hebben naar aanleiding daarvan enkele vragen en opmerkingen.

Vragen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de fractie van het CDA constateren dat in het wetsvoorstel wordt geregeld dat de onderwijsinspectie een onderzoek moet instellen naar een b3-school *voordat* deze school van start is gegaan. Zij vragen de regering in hoeverre het proportioneel is om dit onderzoek te verrichten voor aanvang van het onderwijs op een school. Ook vragen zij in hoeverre het effectief is om nog voordat het onderwijs van start is gegaan een toets uit te voeren als op dat moment een inhoudelijke beoordeling van de deugdelijkheid van de school nog niet kan worden gegeven omdat het onderwijs nog niet is aangevangen. Tot slot vragen zij in dit verband of de toegevoegde waarde van een toets vooraf in verhouding staat tot de beperking op de vrijheid van stichting van een school als bedoeld in artikel 23 van de Grondwet.

¹ Samenstelling:

Van Apeldoorn (SP), Beukering (Fractie-Beukering), Van Bijsterveld (JA21), Doornhof (CDA), Fiers (GroenLinks-PvdA), Van Gasteren (Fractie-Van Gasteren), Van der Goot (OPNL), Jaspers (BBB), Karaaslan (D66), Kemperman (FVD), Van Kesteren (PVV), Van Knapen (BBB), Lagas (BBB), Van Meenen (D66), Musa (VVD), Nicolai (PvdD), Perin-Gopie (Volt), Ramsodit (GroenLinks-PvdA), Rietkerk (CDA) (voorzitter), Van Rooijen (50PLUS), Roovers (GroenLinks-PvdA), Rosenmöller (GroenLinks-PvdA), Van de Sanden (Fractie-Van de Sanden), Straus (VVD), Talsma (ChristenUnie), Veldhoen (GroenLinks-PvdA) (ondervoorzitter), Visseren-Hamakers (Fractie-Visseren-Hamakers), De Vries (SGP), Walenkamp (Fractie-Walenkamp)

Daarnaast hebben deze leden een vraag over de uitvoerbaarheid van het wetsvoorstel. Uit het voorstel en de memorie van toelichting blijkt dat b3-scholen niet van start mogen gaan als uit de beoordeling blijkt dat scholen «aantoonbaar» niet aan de wettelijke vereisten voor leerplichtig onderwijs voldoen.² Kan de regering handvatten bieden om deze drempel te kwalificeren?

Vragen van de leden van de fractie van de ChristenUnie

De regering heeft ervoor gekozen om in dit wetsvoorstel enkele zogenaamde «*hardvochtigheden*» weg te nemen,³ terwijl deze geen inhoudelijke samenhang hebben met de maatregelen in de rest van het wetsvoorstel. De Afdeling advisering van de Raad van State leverde in haar advies kritiek op deze keuze.⁴ In het Nader rapport antwoordde de regering vervolgens dat het wegnemen van de hardvochtigheden «*niet van zodanige omvang en complexiteit*» is dat «*een zelfstandig wetsvoorstel*» gerechtvaardigd zou zijn.⁵ De leden van de ChristenUnie-fractie wijzen de regering erop dat het evengoed mogelijk is dat de andere maatregelen in de wet als «omstreden» wordt gezien, terwijl de huidige wijze van indiening de Eerste Kamer de mogelijkheid ontnemt om over de verschillende, inhoudelijk niet samenhangende, onderdelen van dit wetsvoorstel een zelfstandig oordeel te vellen. Om die reden hebben de leden van de ChristenUnie-fractie moeite met het feit dat maatregelen zonder samenhang in één wetsvoorstel zijn ingediend. Kan de regering daarop reageren, zo vragen deze leden.

De leden van de ChristenUnie-fractie vertrouwen de regering meer dan genoegzaam bekend met inhoud en strekking van de mede door deze fractie ingediende motie van het lid Hoekstra c.s. die door deze Kamer met algemene stemmen werd aangenomen en die de regering verzoekt zich te onthouden van dit soort koppelingen.⁶ Kan de regering eenvoudig doch helder bevestigen dat uitvoering zal worden gegeven aan deze motie?

De Afdeling advisering van de Raad van State merkte in haar advies op dat de «*noodzaak en proportionaliteit onvoldoende zijn gemotiveerd*».⁷ Ook de leden van de ChristenUnie-fractie aarzelen of dit wetsvoorstel noodzakelijk is. Zij vragen de regering daarom inzichtelijk te maken op welke manier de toets vooraf daadwerkelijk een drempel opwerpt. Het is immers goed mogelijk dat een b3-school in oprichting een rooskleuriger beeld geeft in het voorgenomen beleid dan in de praktijk kan worden waargemaakt. Kan de regering toelichten waarom zij meent dat deze toets, die zij in de memorie van toelichting een «*terughoudende toets*» noemt,⁸ desalniettemin effectief zal zijn?

De regering schrijft in de memorie van toelichting dat het op dit moment mogelijk is dat leerlingen «*een periode*» naar een school gaan waar de vereisten op het gebied van burgerschap en veiligheid niet gehaald worden.⁹ Hoe lang kan deze periode zijn? De regering schrijft dat juridische procedures ertoe kunnen leiden dat kinderen «*een jaar*» onderwijs ontvangen op een school die niet aan de eisen voldoet.¹⁰ Waarop is deze duur gebaseerd?

² Artikel 11b lid 8 Wet op het onderwijstoezicht; *Kamerstukken II 2025/26 36 745*, nr. 3, p. 5.

³ *Kamerstukken II 2025/26 36 745*, nr. 3, p. 2.

⁴ *Kamerstukken II 2025/26 36 745*, nr. 4, p. 10.

⁵ *Kamerstukken II 2025/26 36 745*, nr. 4, p. 10.

⁶ *Kamerstukken I 2015/16*, 34 300, O.

⁷ *Kamerstukken II 2025/26 36 745*, nr. 4, p. 4.

⁸ *Kamerstukken II 2025/26 36 745*, nr. 3, p. 5.

⁹ *Kamerstukken II 2025/26 36 745*, nr. 3, p. 3.

¹⁰ *Kamerstukken II 2025/26 36 745*, nr. 3, p. 3–4.

Voorts vragen de leden van de fractie van de ChristenUnie op welk moment ouders hun kinderen moeten inschrijven op een andere school wanneer blijkt dat de school niet aan de eisen voldoet. Is dat nadat alle juridische procedures zijn afgerond of zijn ouders al eerder in overtreding?

Kan de regering inzichtelijk maken hoeveel b3-scholen in de afgelopen jaren gesloten zijn, omdat zij niet voldeden aan de minimale vereisten op het gebied van burgerschap en veiligheid? Hoe beoordeelt de regering mede in dat verband de handhaafbaarheid van het voorgestelde?

De regering erkent in de memorie van toelichting het risico dat de toets *«beperkt zal helpen bij het voorkomen van het starten van b3-scholen die niet voldoen aan de eisen van veiligheid en burgerschap»*.¹¹ Kan de regering motiveren waarom zij desondanks meent dat deze wet voldoende effect zal sorteren?

De leden van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zien de beantwoording van de vragen met belangstelling tegemoet en ontvangen de nota naar aanleiding van het verslag graag binnen **vier weken**.

De voorzitter van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Rietkerk

De griffier van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
De Graag

¹¹ Kamerstukken II 2025/26 36.745, nr. 3, p. 11.